

Meie puravikke 3

KULD-KIVIPURAVIK

Boletus appendiculatus

Kübar hele kuni tume punapruun, peenekiuline, poolkerajas kuni kumer, sisserullunud servaga, kuiv, lihakas, kuni 22 cm. Torukesed kahvatukollased või pruunikasoliivjad, ümardunult jalale kinnitunud, kuni 3 cm pikad; poorid sama värvusega, väikesed, ümarad, vajutamisel muutuvad kahvatu-rohekassiniseks. Jalg eredalt sidrun- kuni kroomkollane, alusel pruunikas või punaka tooniga, katsudes muutub nõrgalt rohekassiniseks, tipuosas õrna peene kollaka võrguga, puhetunud-munajas, hiljem peaaegu silinderjas, alusel silmapaistvalt juurduv, kuiv, kuni 15 x 6 cm. Seeneliha värvub murdekohtadel enamasti sinakaks. Eospulber oliivpruun. Eosed käävjas-ellipsoidsed, 10–14 x 4–6 µm.

Leht- ja segametsades, eriti laialehiste puude läheduses, lubjalebene. Eestis leitud vaid üks kord Harjumaalt Kiisa lähedalt. VI–X. Söödav.

Eesti punases raamatus, ohualdis, korjamine taunitav.

MÕHK-KIVIPURAVIK

Boletus calopus

Kübar hallkollakas kuni -pruunikas, mõnikord oliivja tooniga, õrnviltjas, kuiv, tihti plaatjalt pragunev, kerajas kuni kumer, sisserullunud servaga, kuni 18 cm. Torukesed helekollased kuni määrdund-sidrunkollased; poorid sama värvusega, väikesed, ümarad. Jalg ülaosas kollane, allpool karmiin- kuni purpurpunane, alusel enamasti oliivpruun, vastavalt kollase või punase võrguga, kuiv, mõhkjas-puhetunud, kuni 8 x 5 cm. Seeneliha valkjast või helekollakas, jala alusel määrdundpunane, tihke, hapuka lõhnaga, läägevõitu või viha maitsega. Kogu viljakeha muutub murdmisel või vajutamisel rohekassiniseks. Eospulber kollakasoliivjas. Eosed käävjas-ellipsoidsed, 12–16 x 4,5–5 µm.

Okas-, leht- ja segametsas, väga harva. VIII–IX. Mittesöödav viha maitse tõttu.

Eesti punases raamatus, eriti ohustatud, korjamine taunitav.

PUNAJALG-KIVIPURAVIK

Boletus erythropus

Kübar tume oliivkastanpruun, kleepuv, viltjas, kumer, lihakas, kuni 20 cm. Torukesed kollakad või oliivkollased, ümardunult jalale kinnitunud; poorid purpur- või veripunased, vajutamisel muutuvad kohe siniseks. Jalg kollane, alusel pruun, kogu ulatuses kaetud tihedalt punakate soomustega (erinevalt teistest kivipuravikest pole neil võrku jalal, vaid on soomused), kuni 12 x 5 cm. Seeneliha kollane ja tihke, murdmisel või lõikamisel muutub kohe tumesiniseks, maitse mahe. Eospulber kollakas. Eosed kurikjad, 13,5–17 x 4–6 µm.

Laialehistes metsades, puisniitudel, seotud tammega, pärnaga ja sarapuudega, väga harva. VII–IX. Söödav kupatatult.

Eesti punases raamatus, ohualdis, II kaitsekategooria, korjamine keelatud.

FECHTNERI KIVIPURAVIK*Boletus fechtneri*

Kübar valkjas kuni hõbehall, mõnikord kohati helepruunikas, hiljem üleni pruunika tooniga, sisserullunud servaga, kleepuv, kumer, kuni 15 cm. Torukesed kahvatu- kuni sidrunkollased, vanalt oliivkollased, ümardunult jalale kinnitunud, kuni 2,5 cm; poorid sama värvusega, väikesed, ümar-nurgelised; vajutamisel muutuvad kohe rohekassiniseks. Jalg kollane, karmiinpunase vööndiga, tipuosa lühidalt ja peenelt valkja võrguga, nuijas, kuiv, kuni 12 x 6 cm. Seeneliha valkjas, jala alusel punakas, murdekohtadel värvub kiiresti siniseks. Eospulber oliivpruun. Eosed käävjas-ellipsoidsed, 9–15 x 4–6 µm.

Lehtmetsades, eriti laialehistes, parkides, lubjalembene, väga harva. VII–IX. Söödav.

Eesti punases raamatus, haruldane; II kaitsekategooria, korjamine seadusega keelatud.

JÕONISTUSED JA FOTOD: VELLO LIIV

LEHISE-ÕÖSPURAVIK*Boletinus cavipes*

Kübar hele- kuni tumekaneelpruun või rebasekarva, kuiv, viltjas-soomuseline, kumer kuni lame, keskel kühmjäs, noorelt sisserullunud servaga, rõngasloori jäänustega, kuni 10 cm. Torukesed kollased, hiljem rohekas- või oliivkollased, lühikesed, jalale laskuvad; poorid pruunikad, suured, nurgelised, radiaalselt paigutunud. Jalg vatjas-viltja rõngaga, ülalpool rõngast helepruun või peaaegu torukeste värvi oliivkollane, rõngast allpool kübara värvusega või pisut heledam, lühike, õõnes, soomuseline, kuni 8 x 1,5 cm. Seeneliha kahvatukollane või peaaegu valge, pehme, jalas kiuline ja pruunikaks muutuv, pehmemaitseline, peaaegu lõhnata. Eospulber kollakasoliivjas. Eosed käävjas-ellipsoidsed, 7–10 x 3–4 µm.

Kasvab koos lehistega, väga harva. VIII–X. Söödav.

Eesti punases raamatus, haruldane; II kaitsekategooria, korjamine seadusega keelatud.

LEHISE-ÕÖSPURAVIKU kollane vorm*Boletinus cavipes* f. *aurea*

Kübar puhas kollane kuni määrdunud-sidrunkollane, tihedalt viltjas-soomuseline, lame, servas ripnevad valged loorijäänused, kuni 10 cm. Torukesed hallikasoliivjad, lühidalt laskuvad; poorid sama värvi, suured nurgelised, radiaalselt paigutunud. Jalg hallikasooker kuni kollakaspruun, rõngas nahkjäs, liibuv, allpool rõngast hall-vatjaskiuline, nuijas kuni silinderjas, õõnes, kuni 8 x 1 cm. Seeneliha helekollane, kübara keskel väga kahvatu, jalas valkjas, tipus hall-roosakas. Muud tunnused samad mis tüüpvormil. Söödavus teadmata.

Leitud vaid üks kord Järveljalt.

FOTO: ANU KOLLON

kapatatult söödav

mürgine

söödav

surmavalt mürgine

tinglikult söödav

värskest mürgine,
kumatatult söödav

mittesöödav

mürgisus kaheldav

Eesti punases raamatus ja/või riikliku looduskaitse all

Loe veel:

